

Storingspresident Masud Gharahkani
Statsminister Jonas Gahr Støre

Sendes kun elektronisk: postmottak@smk.dep.no,
Masud.Gharahkhani@stortinget.no

Oslo, 23. november 2023

Stortinget og regjeringen må sikre at Høyesteretts dom i Fosen-saken respekteres

Grunnloven bygger på et maktfordelingsprinsipp, som etter § 88 innebærer at «Høyesterett dømmer i siste instans». Det følger av § 2 at «Denne Grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene». Paragraf § 92 slår fast at statens myndigheter «skal sikre og respektere menneskerettighetene», slik disse er nedfelt blant annet i bindende traktater om menneskerettigheter.

I dom 11. oktober 2021 avgjorde Høyesterett i den såkalte Fosen-saken at det skjønnet vindkraftutbyggerne hadde igangsatt til fastsetting av erstatningen til de skadelidte reindriftssamene, nektes fremmet. Høyesteretts begrunnelse er at Olje- og energidepartementets konsesjons- og ekspropriasjonsvedtak er ugyldige, fordi vedtakene krenker FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, som beskytter ulike minoriteter.

I sin redegjørelse til Stortinget 13. mars 2023 konstaterte statsråd Terje Aasland at «Høyesterett har lagt til grunn at konsesjonsvedtakene for Storheia og Roan vindkraftverk på Fosen er ugyldige». Men samtidig sa han at dette «betyr ... ikke at konsesjonene til vindkraftverkene på Storheia er falt bort». Hans og regjeringens syn synes altså å være at vindkraftselskapene som tapte rettssaken, kan fortsette sin virksomhet i henhold til de opprinnelige, ugyldige vedtakene.

Den norske Dommerforeningen minner om at Høyesteretts dom er endelig straks den er avsagt. Det betyr at dommen må respekteres også i en midlertidig fase, frem til eventuelle nye vedtak som erstatter de ugyldige vedtakene, er truffet. Dette er særlig viktig når domstolene konstaterer menneskerettighetsbrudd, og den midlertidige fasen trekker ut i tid. Dommerforeningen tar ikke stilling til hva eventuelle nye vedtak eller avtaler kan eller bør gå ut på.

Den norske dommerforening er bekymret for at tilliten til rettsstaten kan svekkes, når representanter for de andre statsmaktene uttrykker at en aktivitet kan fortsette inntil videre, til tross for at aktiviteten drives i henhold til tillatelser Høyesterett har fastslått at er ugyldige. Det er særlig bekymringsfullt at tilliten kan svekkes i den berørte gruppen, som her er det samiske folk med sin særskilte beskyttelse i Grunnloven § 108.

Den norske Dommerforening oppfordrer derfor stortingspresidenten og statsministeren til å redegjøre for hvordan henholdsvis Stortinget og regjeringen vil bidra til å sikre rettstaten og menneskerettighetene, også i den midlertidige fasen frem til en varig løsning på Fosen er på plass. Når denne henvendelsen også rettes til Stortinget, skyldes det Stortingets særlige ansvar for at Grunnloven etterlevs og dets ansvar for å kontrollere regjeringen.

Den norske Dommerforening organiserer embetsdommere i de alminnelige domstolene, i alle instanser. Foreningens formål er å verne rettsstaten og å samle dommere til felles arbeid for deres interesser og oppgaver for reformer innen rettslivet. Dette brevet er sendt etter vedtak i foreningens styre og konsultasjon med foreningens fagutvalg for menneskerettigheter.

Med vennlig hilsen

Kirsten Bleskestad
Leder av Den norske Dommerforening

Kopi:

Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl

Olje- og energiminister Terje Aasland